

110
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

110
ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Θρω. III, 110/1970

A,
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

7-16/11/70

Τῶν πληροφοριῶν παρέχον, εἰς τὸν συνη-
εῖσαν το παρὸν ἔχοντος, ἐν τῷ τοπικῷ τῆς
παταγῆς καὶ τῶν μέχρι κοῦδε, ἐν τῇ μνηστῆ
καὶ ἀπλάχῳ, ἀσχορῶν καὶ ἐπισδῶν τοῦ
ἐπὶ πατωκῶν ἐν μαγῆαν, οὐδὲν διακρινόμε-
τες ἐν πρὸ τοῦ ἀποστέλλαν αὐτῶν (τῶν ὁμοσσοει-
ων καὶ τῶν χρονοζῶν)

Ὄνομα	Ἐπώνυμοι	Ηλ.	Γεωμνηστ. γῶνεις	Τόπος παταγῆς
α. Φιζιππῶ	Φάμας F	68	Συνταξ. διδ/θῶ	μαγῆα
β. Αἰδανᾶδης	Κορητοῦμης	75	Δημοτικὸς	"
γ. Περικλῆς	Φάμας	81	Δημοτικὸς	"
δ. Δημιτρίῳ	Κορητοῦμης F60		Πατριπιδιμικιαῖος	"
ε. Αἰδανᾶδης	Αἰδαντοῦμης	80	Εὐρυπαιδῶν γ'	"

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

F Ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἐν διδ/θῶ, μέχρι τῆς πα-
ρευθῆσεως, ἀποκρίνεται συνεχῶς (πρὸς τῆς 35 ἐλ-
λ.) ἐν τῷ ἐνταύθῃ Δημοτικῷ Σχολεῖον.

F Ἐπὶ τῇ ἐξ τῆς σπουδῆς τοῦ καὶ ἀπὸ ἐαυ-
τοῦ παταγῆς ἐξ ἀγροτικῆς ἀσχορῶν. Πρὸς ταῦτα, καὶ
ποῦτο πρὸς τὴν ἐκείνου, εἰς τὴν κατέχον πρῶτον γῶ-
ν καὶ παρέχον, ἐξ τῶν ποτιστικῶν καὶ διακριτικῶν
ταύτων, πενήντημι πηροφορεῖται.

Πενήντη φῖλλα χάρτου ἑνῶμα (10)

Ἰωάννης
ΑΙΔΑΝΤΟῦ
ΜΗΤΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ

Σημειώσεις: Ἡ ἀνω καὶ ὁρθογραφία
ἐν πρὸς τῆς χάρτης ἢ φράσιν τῆς κοινῆς διαγῆντος.

Εξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κομόπολις)..... Μαχουλά
(παιλαιότερον ὄνομα :), Ἐπαρχίας..... Ε. Λασιθίου
Νομοῦ..... Λασιθίου

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος

? Ηλίου φαίμακ' ἐπάγγελμα ... Διδάκμεσθαι

Ταχυδρομική διεύθυνσις Μαχονάλα - Ξελαβόνιο

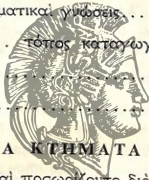
Πόσα ἔτη διακρίνεται εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. Ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του (1926),
μὴ ἀποβίαν, κατὰ διαστήματα, 15 εἰς 18 ἔτη.

3. 'Από ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :

α) όνομα και επώνυμον

ηλικία..... γραμματικά γνώσεις.....

..... Τόπος καταγωγής

AKAΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικά περὶοχαὶ πρῶρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ

βοσκήν ποιμνίων; **Πᾶν τὸ κρέας ἐλάττω** (χορμαίτοι-
ιτο ὡς βοσκότοιο, παρ' οὗ, χερσὲς πύλας τῶν ἀπαγορευ-
θῶν. (1974), ἀφ. βοσκώτοιοι. ἐμφαν. αἱ ἐξ. δαίτ. "Αἰμαίν",
"καρῶντες", "βαυσιφιο", καὶ "ποταμὸς", ἐλάττω
ὑπὲρχον αὐτὰ χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικά διαστή-
ματα; **Χωρῖται**

2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους); γ) εἰς Κοινότητες; δ) εἰς μονὰς κλπ. Μέχρι τοῦ 1912

3) Ο πατήρ διατηρεί την παρουσία του συγκεντρωμένη και μετά τον

3) Ὁ πατήρ διατήρησε τὴν περιουσίαν του συγκυβερτωμένην καὶ μετὰ τὸν Κωνσταντίνον γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; . . . Ἡ λέξις διανεμομένης αὐτῶν. Μιχαὴλ τὸν θάνατόν του. Τινὲς διέδοξαν, ὅτι τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ του, μετὰ τοῦ Μιχαήλ . . . (ἀρρετὸν). αὐτοῦ. ἄρα τοῦ θάνατόν του. αὐτοῦ . . .

F Αποχρωματισμό, εν τούτοις τον
ζήτησαν, μετ' Οκτωβρίου 1912 #7. φάνη

β'. 1) Οί κάτοικοι άσχολούνται μόνον εις την γεωργίαν ή μόνον εις την κτηνοτροφίαν; ή συγχρόνως εις άμφοτέρας, δηλ. την γεωργίαν και την κτηνοτροφίαν; *Μόνον εις την γεωργίαν. Ένα..*

Χίλιοι, παύχοντες, ὁδὸν περὶ ταῖς, ἡσυχασίνο. ἐς ἀκροπόλιν.

2) Οί τεχνίται (δηλ. οί βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εἰς τὴν γεωργίαν; *οἱ τεχνίται, πεισμένοι, ἐξ τῆς δαπάνης, ἐξ μὲν χάριτος, ἐκ κοσμοῦ δι' μόνον ἐν τῇ ἀντιλήψει τιν.*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μετ' ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *ῥαῖχοι, εἰς με-
γίστην καὶ μικρόν, παρ' ὅσων τὸ ἐπὶ, μόνοι τιν,
πλην... ὡς ἐργαζόμενοι... ἡγεμονεύουν... ἑσπέραι, ἐν με-
τρίᾳ αἰ. π. κ., παρ' ὅσων συνεπινοοῦνται ἀπὸ τῶν
μυθῶν... τῶν οἰκονομῶν... τιν...*

2) Πώς έκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-
κάτοροι κλπ.). ζωγιστάδες ^{ή αριστάρχοι} (αυτοὶ τὸν νόμον ἐπέβαλλαν καὶ ἐπ' αὐτοῦ
ἐκτέλεσαν τὸν νόμον, ἡ δὲ ἀντιθέτης ἐκτελέσει τὸν νόμον καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκτελέσει τὸν νόμον).
ἐκτελέσει τὸν νόμον καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκτελέσει τὸν νόμον.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;) *εἰς εἶδος "χρυσίου"*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται· ἐπαχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλῶνισμα, τὸν τραυτῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον; ἡμερομίσθον εἰς χρήμα; ἢ εἰς εἶδος; *ἔχοντι μοισινοῦναι καὶ ἡμερομίσθον ἐν χρήματι, ἢ ἐργαζομένων (ἀνδρῶν, κυρίως, ἀπὸ τῶν καὶ ἡμερῶν συν. Περικλείους) καὶ ἀπὸ τῆς λιμπάνοβο τῶν Ἀθηνῶν καὶ Νομίου Περικλίου... ἐπηρεάζοντο, ἐν χρήματι, ἢ εἰς εἶδος, ἡμερομίσθον (1813), καὶ οὕτως ὡς ἄλλοι ἐπὶ τῷ 1,20,*

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι; Ἐάν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο;

40X1

6) α) Οί νέοι και αί νέαι τοῦ τόπου τοῦ ἐπηγάιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας. Ἦν ἐκ μεταναστεύσαν ἐς Ἀμερικὴν (Η.Π.) ἐς πρῶτον 13 ἔτην τῆς μεταναστεύσεως ἀρχῆς γενόμεναι. τῇ 1903.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς: ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνίται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμπόροι) κλπ.: *Ἐποχικῶς, παρ. μορ. ἀνδρῶν, μνησθέντων περὶ θανάτου ἐν ἀγρονομίᾳ, αὐτῶν περὶ αὐτῶν. πρ. λαοφάν. (Α. Μανωλάκης, Τ. Περνακῆ, Ν. Κάρβας κ. ἄ.)*

F^c eduxoris 0,90 rex. mad' d'nav.

1. Χειρολάβες
2. Ζυγκί
3. Φτερό
4. Υνί
5. Καμάρα
6. Τειβίτα
7. Υψόμετρο
8. Σταυρός
9. Ήπουρχι

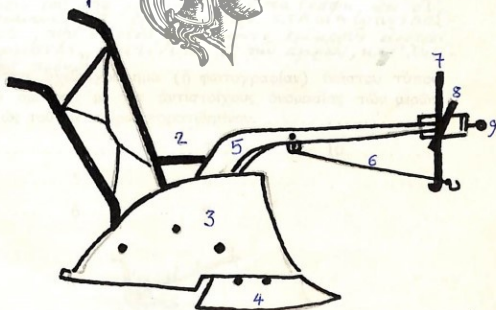
Εἰς τὴν ὀπισθεῖαν ὅσιν παρὶ ἐξ τῶν βαθῶν τοῦ "γε-
μανοῦ" ἀπάρχοντι ἑτέρα δύο ἐφαρτηματα, θυμωγι-
ροῦνται τὴν ὄσιν παρὰσκυλὴν τοῦ μηχανήματος:

Ἡ μάνα, ἐξ ἣν περὶδένονται τὸ φτερόν, τὸ
ἄνι, τὸ ἀεικροῦν αἰνῶς τῇ χειρολάβῃ, παρὶ ἡ
καμάρα καὶ ἡ (περὶδένεται ἐπίσης ἐξ τῆς μάνας)

Ἰσχύει, ἐπιμήκειν οἰκονομίας (0,60 x 0,08 x
0,01 μ.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

"Αρσεν οἰκονομίας
"γεμανός.

Πάρις
ΑΔΑΚΚΑΛΟΣ
ΜΑΡΙΝΑ — ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΣΣΣ

δ'. 1) Πώς ελιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; *Δὲν ελιπαίνοντο οἱ ἄροϊ τιν. ἐν δὲ ἡ καλαμὴ εἰσάγεται ποτὶ. διὰ τὸ ἀκύνει τοὺς ἔργους. παλαιότερον ποτὶ «λίψα» (ἡλλιπὲς, οὐχὶ ἐν ἄφθονίᾳ, ἢ ἐπαρκειᾷ) ἑκατὸν αὐτῶν περιτριβέτο. σὺν λιπαρὸν τιν. καὶ δοκομένην διὰ τοῦ. τῶν τυχόν καρυπτεμένων ἑκατὸν αὐτῶν, διὰ τοῦ ἀρχιμάστο. (τοῦ πωροῦ δὲ τιν.), ἡγνόντων τιν. λιπαντικὴν ἀξίαν τιν.*

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *τῷ 1936-1937. τὸ πρῶτον καὶ καλεῖται πειραματικῶς*

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *τὸ ἄροτρον ἀπὸ τοῦ 1914, αἱ δὲ μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ 1950*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποία κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποίος κατεσκευάσε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *τὸ μνηστὴρ ἄροτρον ἀπὸ τοῦ καὶ τοῦ μονόφτερο. ἡ κοῦβὶς τοῦ τοῦ γινώσκ. δι' ὅσα τὰ ἑκάστη ἀπὸ τοῦ μεταλλικῆς αὐτῶν ἐργάζονται. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ-ΒΟΛΟΣ, τὸν ὁποῖον αὐτὸν μόνον μνηστὴρ ἄροτρον «χειριάνει», διὰ τὸ τοῦ τοῦ ἄροτρον, κατ' ἐκείνου τοῦ χρόνου. Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.*

1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) *1950*
3) Μηχανὴ θερισμοῦ *1952*

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχυῶν (δεματιῶν)..... *δὴ ἐφαρμοσμένη*

5) Μηχανή άλωνισμού ... Παύζα, από τον 1932 - 1942

στ. 1) Τὸ ξύλινον ὄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ὄροτρον. *Ῥακενδὲν ἔποι παταμινὴν ἐξ. ἐπὶ ματαμινῇ ξύλινον ὄροτρον. Ῥιθόμορξ, ὄμορξ, Ριθί, πα. τοιαύτη παταμινῇ, Ῥιθόμορξ, ὄμορξ. Χρ. Ριθί, Ῥιθόμορξ, ὄμορξ, Ῥιθόμορξ, ὄμορξ, Ῥιθόμορξ, ὄμορξ. Παταμινῇ.*

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖα διαφορὰ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχθυογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷ-
ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

- ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.
1.	ἦν.. ἀνέεν	6.	ἐβίονεν	ἀφάρων	11.	ἔσθ' ἰκνησά-
2.	ἐπὶ.. Καθὰ	7.	πνεύματι	ἐν	12.	ἔμυ.. τόντο
3.	ἀντιχρῖστο	8.	ἀπὸ.. αἱ		13.	κόντορι,
4.	καμῖσαν,	9.	ἀμύγ,		14.	βίερα
5.	καὶ.. αὐτὸν	10.	ἐβαν.. ἐν		15.	

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

- 4 -
 "Παύλα", έχαστο η κηρυμένη δι' αεροπλάνου. Το "κα-
 ζάνι" ήτο εξ' αεροπλάνου αεροπλάνου οχημα, ηρτήσαν δια-
 φέρει του εν χειρὶ οχηματιν οδοστρωτήρος.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

... Παραμυλὺ μίχρη σπῆνεν τὸ αὐτό. Τα' ἐφάδε-
μύνα. (σωμένα), ἐν δὲ τῇ πολλῇ χαίρει, ἔχοντι μο-
ρφοῦν. ὅς ἐδίδον. χωματερά. (φτηνῇ) ἢ ἀμυλῶν.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ... Ἐπιμύνης, ...

... ὅς ἐματ. πρῶτον, ἐφερχέται.

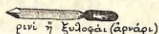
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

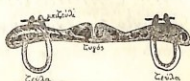
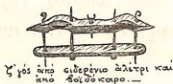
... Μίχρη του 1823 ἦτο ξυλίνη. ὕμνησεν ἐπὶ τῇ
ἐξ. χαίρειν ἢ διδμερῇ. Κατὰ κοινὴν δημοφιλῆς ὁμο-
τυπὴ ξυλίνων ἐξισοῦσιν καλὴν ἔχον. τῇς κυρίως ἐφε-
μορῇ.

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.)

... Σκεπάρνι, ἐννοσιμῆταρο, ζιμπλάρι. (εἶδος ἐκκε-
πίτου), ματιχάπι (ἀρίδα), ξυλοφαίος, πριόνι.

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Μέχρι τοῦ 1920 μόνον βόες. Ἀργότερον χερσιμοιμοῖται καὶ ὁ ἵππος καὶ ὁ ἡμίονος, ὁ ὄνος ποτὶ.*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; *Δύο. Χερσιμοποιεῖται ἡ δι. καὶ ἓν, ἀλλ' ἱσταν.*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; *Ὁ ζυγός ἦτο ἀπαραίτητος, ὅπως καὶ σήμερον.*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζέλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Ζευλῶντες ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ αὐτοῦ ἐκτείνοντο καὶ τὸν ζυγὸν τοῦ ζυγοῦ, διὰ διακρίνω ζευλῶν.*

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Λοῦρα.*

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου; *Ἀπὸ τοῦ 1925.*

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

Ἐρωτηματολόγιου σελίς 7, παρ. 12, ἐν
ἐννέχει 2 της 6ης ἐχίδης

Ἐν ταῖς ἐξηγούμεναι φράσιν εἶναι δύο (καὶ ἡ πλείωνος
ἡμῶν προβλεπόμεναι ἢ συννοούμενα), τὸ «φάρμα-
κείναι», ὅπου αἱ ἀνέσεις ἡσυχάζονται ἐν τῷ ἀ-
νίστρων «γόνυ», ἐξισοστασίῳ ἐκαστέρων τῶν
7) «παλαίνεζας», σπαστικῶν καὶ ἐκείνης, ἐν
τῷ «φάρμα», μύμων ὅμως διαπραξίῳ πείρῳ.
Ἡ «παλαίνεζα» ἡσυχάζεται, ἐν τῷ ἀνίστρων τῷ ἀ-
νίστρων, τὸ ὅπου καὶ αἰρεῖται.

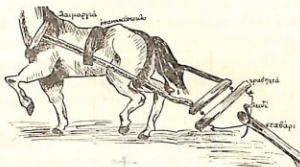
Φράσας
Ἰλίας
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ
ΜΑΘΟΥΣΑ ΕΛΛΙΣΙΟΝΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον... *2. ... (ἢ λαμαριὰ) ...*

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας : *Παλιότερα... ἄνδρες, ὁ ἰδιουχὺς τοῦ ἀγροῦ. Ποιὲ γυναῖκα...*

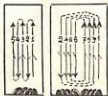
β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) . . .

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... *1. ἴδιε... 2. ... 6*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

... 1. ἴδιε... 2. ... 6
*Ἐξ πλεονεξίας, καὶ ἵνα ζευγνύονται βόες, παρα-
δίνεται ἐν μόνον σχοινίον εἰς τὰ αὐτιάτα ἐνὶ
τῷ βουῶν. Τὸ ἄλλο κατευθύνεται μετὰ τῷ
βουκίντρειν « ἄξι' ἄλ' » ,*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργανον. Ὁργάνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);
- Πρὸ τοῦ 1920, οὗτοι, διὰ τὴν ἀρσενίαν, ἐκρημμοποιούν-
τα μόνον. β. ε. γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. θ. ς. Ϸ. Ϸ.
...Τὸ ὄργανον, ἐκρημ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. θ. ς. Ϸ. Ϸ.
τὸ ἐκρημν. β. γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. θ. ς. Ϸ. Ϸ.
ἢ ὀργάνεται περιφερειακῶς ὥς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρῆσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργανο τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη)
εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεδραδές
κ.λ.π.) ; *καὶ ἔλαβεν αὐτὸς τὴν σποράν*

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; με ἀύλακιάν :

- 6) Πού υπάρχει η συνήθεια να γίνεται η σπορά του σίτου και άλλων δημητριακών μόνον με σκαπάνην, δηλ. να μη χρησιμοποιείται ἄροτρον ; Ποιῶν ἐξ αὐτῶν τῶν πτωχῶν χωρῶν εἶχε ἐκδοθῆ οἶκον.....

- 7) Ποιοι τρόποι ἡ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

... ἡ μαρ' εἶδεν φανερὴν ἄνοιαν καὶ
τοῦτο, μὴ ἀγνοῖν τοὺς ὑνὺς ἀμετάπραγαν,
ἡδὲ τὸ εἶδεν. — 8 —

Πρὸς τὸν 1930, διὰ τῆς ὁποίας τὸν οἶκον ἔγινον
5-6 δρχήματα. Ταῦτα ἤρχον ἀπὸ τοῦ Ἰαννουαρίου
ἢ φεβρουαρίου, ἐν ἑαυτοῦ μῖνα, ἐπὶ τοῦ Αἰγυπ-
του, διότι « τὸ χωράφι, καίονταν ἀπὸ τὸν ἥλιο ».
Ἐπειτα, τὸ χωράφι νὰ εἶναι τόσον ἀφράτο, ἐξ ἑν-
μῖον πον « γὰ φικιάν, τ' ἀρχιδία φουλιά ».
Ἡ φράσις αὕτη ἐξηγῆται οὕτω: οὐ ἀφράτοι, καὶ ἐ-
μῖνο τὸν χρόνον, πῆν τῆς οὐμερίας « βραυί », δὲ
ἔφερον περιβιεῖδα « παχταρόν », τινὲς δὲ φουστὰ-
νέαν, ἢ « τσίπουγι », ἐνδύμα καλύπτον μὲν τὰς
γλῶττας, μόνον. Ἐάν ἐπαθύντο διὰ νὰ ἀναπαυθῶν
(παί τὸ « στανροπόδ' », ἦτο τὸ σῦνδρι « κατειό »),
τὰ ἀποκρύφα μέρη τοῦ ἀνδρός, ὥς μὴ περιβιζήμ'·
να δὲ, ἐξέρον ἐνδύματος, εὐμεν ἦτο νὰ ἀφύον, ἢ
τὸ ἀποκρύφα, τὴν ὑποκαρπὴν τιν, θυμῶν δὲ ἢ
οὐδὲν, εἰάν τὸ χωράφι δὲν ἦτο « ἀφράτο ».

Ἡ ἰδίᾳ ἀεὶς ἔγινετο καὶ διὰ τὸ ἀφρατοῖον.

Τὸ πρῶτον ὄργανον « καμάτ' » ἐλεγετο « κίεμα ».
Τὰ ἀμυμονοῦντα τὸ πρῶτον ὄργανον « διάβαμα ».

Κατὰ τὴν πρῶτην ἡμέραν τῆς ὁποίας οὐδὲ ἐ-
δανίζετο παρὰ τοῦ ὁποίου ἢ τῆς οἰκογενείας του,
εἰς « νὰ μὴ φύγῃ τὸ κίεμα, τὸ ριζιμό ».
Ὅς μὴ συγχωρῶν, τὸ εἶναι κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς
ἀντιῶν φράσις. Ὑμὶ τῆς ἐκαρτερότητος αἰεὶς ἐπιτυχ-
μαί πῆνεν νοήματός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡλίας φάκας
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ
ΜΙΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΝ

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. *ἐξ ὧν*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ προ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά; π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

1/δὲ ἐνημεμένον σπέρμα

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ἐγίνοντο 3-4 ὀργώματα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἄσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαισιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

καὶ σήμερα ἔχον τὴν γνώμην ὅτι ἐν ἔτῳ ἀρκεῖ.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *1/δὲ ἐνημεμένον, τὸ ἀναφερόμενον ἐν τῷ 8) 1) πλείωσιον.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Μόνον τὸ "επιροσάκι" κατὰ

τῶν παλαιῶν ἐν θύτῳ καὶ τὸ μαχέθ', ἐξ τῶν ἀραβίων.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά... Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾷν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον;

Μέγαν "ἄζιαν", ἢ "ξυλασίδερο", ἢτοι ἔλλειψοειδῆ σιδηρὰ εἰσδοτ., ἐπὶ ξυλίνῳ, ἢ καυκίῳ ἐκονιστικῇ βουκέντρῳ.

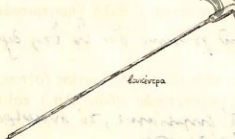
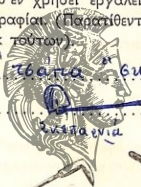
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... Γίνεται εὐάρεσμα μὲ ξυλίνῳ ἢ σιδηρᾷν εὐάρεσσαν τὴν χωράν πρὸς ἰσοπέδωσιν μὲ βίτον. Διὰ τὸν ἀραβόειτον πρὸς καὶ μὲν τὴν εὐάρεσσαν.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδαν, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

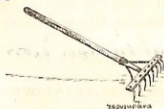
Γίνεται μὲ τσάπα "βυεπαρνιά".

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἐκόνιστρα

τεσημεριαν

ὁ βυεπαρνιά ἢ τσάπα

εὐάρεσσαν εὐάρεσσαν

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρήσιν

ἢ θάρεσσαν ξυλίνῳ, εὐκλειμῇ
ἐν δύο τιμακίῳ τῶν μακίῳ, φιδόν-
των 3 ὅπως, ἐξ αὐτῶν διαπερῶντικῶν
3 ἴσῳ, καὶ θῶντα πρὸς τὰ πρῶτα. φέρει ἐμπρὸς
εἶναι δὲ πρῶτον μὲν μὲν δὲν ἀντικεινῶν ἢ "βου-
αίρεσσαν" κρᾶνιάς (κρᾶνιάς τῆς ἀρεῖας).

δύο ἡμιστρα, ἢ "βου-
αίρεσσαν", εἶδη

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) Ὁ λιθάρης
 «λιθάρης» χρησιμοποιεῖται διὰ γέννησιν, ἐπὶ ἐκτελέσει.
 Ἡ «κυσκηνιά» δι' ἣν γίνονται ἐκτελέσεις ἢ τρυπηματα.
 Ὁ «κυσκηνιέρης» διὰ τὸ τρυπᾶν τὴν γῆν.

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν
 «ἀντ' οὐδενὸς βοηθεῖται»

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους
 «τα μαζαρέ, ἢ φτυζα, μπρουχαβ, ἢ λαυνές, μαζομέν»

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά. Με εἶδη τα φτυζα, τα ὀρίχον, ὠφώρα, λανα, δὲν ἐπετίσαντο μετὰ τοῦ 1950. διὰ τριφύλλι καλλιερχοῦνται παχυνά καὶ ποτίζονται χωράφια.
 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. «ἐφύτευον τὸν τῶπον μετὰ, ἐφύτευον τὸ πεῖτον τὸ 1936, ἐφ' ὁρακί, καὶ ἔπειτα τὸ φωλῆα, μετὰ τὴν 26α π.α.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεϊα θερισμοῦ.

- 1) Με ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατέ τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

δρεανάι δέσσαντες

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Με δρέπανα ή με ποια άλλα εργαλεία (π.χ. κόσσες) θερίζονται (ή θερίζονται) τα χόρτα (π.χ. το τριφύλλι κλπ.) δια τροφογν τών ζώων; (βλ. παράδειγμα εις τήν κατωτέρω εικόνα).

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

...ὁμαζή, ἢ ἡ ἐκκονισμένη ἀντιση, χει-
ροποιεῖται μόνον διὰ τὴν ποτὶν τετραλλίον ἢ εἰς αὐτὴν...

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο:

...η χεωρενι uf uibbas' ουμδζγο να παλ-
ουμδζγο ουζον ουμδζγο. Που τωζ ετο-
ποδζζγο uibbas' ουμδζγο.

Ο οδοντογ σπύρις είναι (και έχει
αίρεση "βραχιόλα", --

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα; (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ... *Μέχρι τοῦ 1950 οἱ ... χυφταί (ειδυρανοὶ, αἱ λιγάνες καὶ "χαρμιάδες", ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ ἐμπορίου, ἀπὸ περηνέως, ἔχοντα σάκος).*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσης καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Ἡ αἰ. δὲ ἐξήντητο δ. δεικνύει δι' ἐκείνην ἐποχὴν τῶν σταχυῶν. Τοῦτο συνδυάζεται καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῶν διατὰ ρεβιθία, τὰ κουνιά, τὰ σουσάμι, τὴν ῥόβην, τὴν φακὴν καὶ τὰ μωσιτζία.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον, ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Πρὸ τοῦ 1950, ἐπιδὴ ἐχεῖται πάλιν ἄχρηστο, ὑπερβαίνει "εὐρεῖα", ἐν τῇ δὲ θερίζονται ἐξ ἑτοῦ 20-50. ἐπὶ τὰς μέτρους.*

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Οἱ ἴδιοι ἀποθέτουν τὰ δράγματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.*

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Ἦν 3-4 κοφτεῖς, κνήμον ἀριστερὴν χεῖρα, τοποθετοῦνται ἕξ μαζί, μὲν ἐξ ὁρᾶν, ὁμοιοκέρως καὶ αἱ στάχυες βλέπουν πρὸς τὰ ὀπίω, δηλ. κατ' ἀντίθετον διευθύναν, τῇ κατὰ τὸν ἀριστερὸν, καὶ μαζίστα πάντοτε ἀριστερὰ τοῦ.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

Χεῖρ' καὶ χερσὶνα

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)

θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; *θερίζουν ἄνδρες
καὶ γυναῖκες μαζί. Πρὸ παντὶ χρόνι. Παλαιό-
τερον, πρὸ τῶν 1940, ἤρχοντο ἄνδρες, ἀπὸ τῆς
ἐκτικῆς δια' θερισμῶν ἀπὸ τῆς δεινῆς, καὶ
νῦν ἔχουσιν αὐτοὶ ἀπὸ τῆς καὶ ἀπὸ τῆς καὶ ἀπὸ τῆς
ἀμερικανικῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἀμερικανικῆς.*

- 2) Πώς ἡμεῖνοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).

*Ἡ ἀμοιβή τῶν αὐτῶν με ἡμερομίσθιον εἰς
χρῆμα, μετὰ παροχῆς φαγητοῦ, τεσσάρων
πεντῶν ἡμερῶν.*

„Μεροκάματο καὶ φαγὴ“

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *ἔφερον, εἰς τὴν
ἀριστερὰν παχρὴν καὶ παραπλάγιαν.*

*τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ τοῦ
„λέξιμα“ ἐπιδιόκουν τὸ πρῶτον (εἰς τὸ στήν)
ἀπὸ τῆς μέσης, μὴ τυχόν καὶ συνδέσσειν εἰς
τοῦ θερισμῶν ἐργασίαν τινὰ καὶ παρὼν τὰ πόδια
τῆς καὶ τὰ πόδια — ἀπὸ τῆς καὶ τῆς
εἰσοδὸν τοῦ θερισμοῦ.*

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Κατ' ἀπειρὼν μὴντα

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ή γίνεται) ή εξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ή μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ή
φωτογραφίαν.....

Με τὴν θυστήρην

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ή διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ή καλλιέργειά του, ἔπειτα ή
κοπή, ή ξήρανσις καὶ ή φύλαξις αὐτοῦ.....

Μικροί ταν, 1890. δὲν διατρέφον ψῆμα μετὰ τῶν
χειμῶν με ξηρὰ χόρτα, ἐντὺς τῆς "Κούσπας",
παταχοίρον τῆς ἀλ. ἐκ. τῶν θνητῶν.
Ἀπὸ τῶν 1950 κ. ἔ. ἐγίνετο ή διατροφή
ὅσων ἀνέκειντο τῶν ψῆμα, καὶ με ξηρὰ χό-
ρτα μετὰ τῶν χειμῶν.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ με ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Δ. ἐν ἑσπέρῳ σαντ. περὶ τοῦ
1950
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ή φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποία ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Μπα' το 1950, όπου εγγυηθή η απο-
 ελ και πάλι, έχοντα θανά, το χώρο αμνη-
 ται. με. των. κδοσών. Αποδότη. και. μαρτυ-
 νη του πύρι χρεώσαν δια. τα. ζυγανιά. ημι-
 σκη., μα. την. και. τα. αμνούς. τα. εσπόμεν. της
 και. γίνεται σπαρα. η. κούρη.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά των δεματιών προς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
 προς τούτο επί τόπου εις τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Από ἀμνησθεν ἀμνησθωνος εἰς τὸ ἀλ-
 νι, ὅπου γίνεται και. πάλι. θυμνωσά-

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σπρόν;
 Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

Ὁ χώρος ὁνομα. "ἀλὼνι". Τα' μεταφέρ-
 μια δεμάτια εἰς τὸν θυμνωσά.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμόν των δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Αμνησθεν. ὅτι. διὰ. εἰς. χυρὸν. και. μαρτυ-
 εἰς. ἄλλο. μέρος. και. πάλι. οἰκισθῆναι. ζεσπας.
 ἀλὼνι. του. ἀλωνισμού.

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποῖαν θέσιν;

Ἐντὸς. του. συνοικισμού. και. εἰς. ἀπο-
 στασι. του. μ. πλείων. ἀπ' αὐτοῦ. εἰς.
 δύν. "Ποταμιά" - 18 - εἰς. ἀλὼνι. α.

- 5) Τὸ ἁλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
σὶς του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Εἰς μίαν.....
.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἁλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Όταν ὁ ἀλ-
ωνισμὸς ἔγιντο μὲ τὰ χῶμα, ἔρχεται τὴν 2αν ἀρχὴν,
ὡς ἀπὸ δεικνύει ἐν αὐτῇ μὲν
7) Εἶδη ἁλωνίων (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των) π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματῶνιο, πετράλωνο καὶ σταχυῶνιο.
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἁλώνι ἐκάστου ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἁλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) .. Ἀρχὴς ἔγιντο ἡ ἐκείνη τὴν 2αν
ἀρχὴν μὲ κοπρὴν ἐρχεται ἡ 3η ἀρχή.

.....
.....

- 9) Ὡς ἂν ᾖ προετοιμασία τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξὶς τοῦ ἁλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ὡς ἂν ᾖ ἡ ἀρχὴ τὴν 2αν ἀρχὴν
καὶ εἰς οἰκιστὴν ὡς ἐκείνη ἡμέρα

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἁλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἁλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἁπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἁλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

..... Ποιῶν δὲν ἐχρησιμοποίηται ἄλλοις.....
..... Συγχορ.....
.....

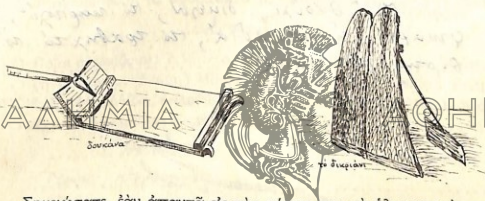
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθεῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώνιοι στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν ζώων, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....
.....
.....
.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώνιοι. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωναίῳ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιοῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωναίστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν σκληροῦ λίθου ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένον ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωναίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωναισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάν, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων ;

[illegible]

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

Μεχίζειν ἀπὸ "2-3 ἡμέρ. νύκτα", ἡτοι μὲ-
 ριτὴν 3ης μεταμεσονύκτιου καὶ διωκόμενο πᾶ-
 ρου καὶ ἰδίαν ἡμέραν ἀπαύρις καὶ φορ-
 τίον, καὶ πλείονη. Ποὺ εἶναι διαπαύσις-
 νη. εἰς ἀγρικ. καὶ ἰδίαν ὥρην καὶ
 ἐπαύρις.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

α. "Θκούλι", β. μαρπαχά, γ. γεωγῆ, δ. παρὰ δὲ, ε. τραβηχά, στ. βάρη, ζ. παρὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

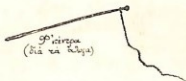
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
 πους στάχους ;

- 14) Ἦτο ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
 πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
 φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
 διάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

3. 1.

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

..... *ἑπτὰ*
ἐν βρεφῶν ἡλικίᾳ καθ' ἡμέραν

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὴν ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

..... *ἑπτὰ*

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάναδες, καλούμενοι ἀλωνοῦντες καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλλα καὶ ἀπελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

..... *πάντα αὐτοὶ με' ἰδικὰ*
αὐτὸν ἀποζύγια

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

..... *σχ. 1*

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μήκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

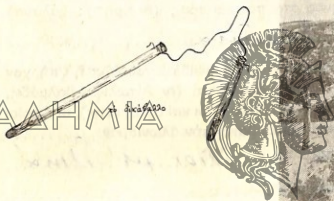
..... φακῆς, ρεβιθιῶν, γλυκαῖον.....

κόπανος εὐραγωγῶν

ξύλο καμινωτὸ διὰ τὸ κοπάνισμα
μικρῶν σιμῶν δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

... ὅ. ἐν γέν. προῖον τοῦ ἀλωνισμοῦ εἰς γέν.
" λ. α. μ. ν. ι. " ... θρινάκι ... καὶ τοῦ δικριανίου
ἢ παλαιῶν, ὅ. παλαιῶν, ὅ. παλαιῶν, τῶν
... θρινάκι (δικριανίου) ...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

.....καρφυλὸν καὶ φκιάρ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

.....ἀνδρ. καὶ γυναῖκα· ποικίλ' ἐθιμῶν. 21.-
κνίβη.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

ταὶ παραμένοντε τεμάχια ἀπὸ σταχίων
μετὰ τὸ λίχνισμα λέγονται « κόμπια ».
ἐν τούτῳ εἰσπολεῖ εἰς τὸ ἐθὺς μιν ἀ-
λύνει, ἀπὸ ἀποχωρισμοῦ τοῦ καρποῦ.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δευτέρον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

.....
.....
.....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα χονδρὰ πεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

*Γίνεται τὸ ανεμίσμα. Περὶν με' αἰατοῦ
αὐτοῦ, καὶ "δερμόνα" καὶ δριμόνα με'
ἐξέειν, φέρον μικροτέρων διαμετρημάτων ὅπως
τὸ πωμπίον.*

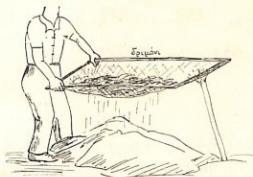
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ὅπου ἀφυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

κόσκινο πάλιο δερμάτινο

κόσκινο ἢ ἀρυλόρο

νων με' ὅπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. με' τὸ κόσκινο τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

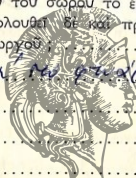
(Περιγράψατε λεπτομερώς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

.....
.....
.....
.....
.....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;

ἐξ αὐτοῦ μὴ μὲν φέρει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
.....
.....

- 8) Ἀλλὰ ἔτι μὰ προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

.....
.....
.....
.....

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

Πρό του 1912 (έτη αθηναϊσμού, με ευείδη με
Μισούνα Βορέιν (ερχόμα) άποχότα έξ το άρμόν δε
δύαχισιν. Έάν δώ ήτο έύκαιρο να έλθι και ήλι-
αν ουρηθί ή ήμύραν και δύαχισιν, έάν έπί-
τον έκείν και. "βούρα, του (ετραγικί έα-
νίς, φέρουσα τα άρχικα του Όνοματιών μου
του. Έάχην έάρθαν το δίημο του. Ές μέτρον
πεν έι χενόει, με "ταχαεί, (ή)νινα ουώος,
ερεσθίον, χενετιμόντη 12 διαδην πείον.

Έάν έμνε υπόροπον αλεπου, τοτο έμνετι
με το "γυαριπεί", πείον ιδίς πατα-
σκινί, χενετιμόντη 2 διαδην. Φάκας

ΑΔΙΑΣΚΑΛΟΣ
ΕΛΛΙΑΣ
ΜΑΡΟΥΛΑ ΕΛΛΙΤΟΝΟΣ

αι ήρον άποι πιζάρι (πίξος ο άδαμα).

Πεντί δαμάρι έτφνε

τα πίντ' άράρι άρσία.

Κι' άπό ήτφνε ή άπο έπινε

τρείς αλτακίς ή ή μέρα

Έκι θέρει ή ή άδαμα

τρία πινάμα έαχρί.

Ένα χρονοτούδι, τόδουεί

τ' άλλου του πάει οτού μύρο.

Τού τρίτου, πού τ' άπόμεινε

του πάει οτού παζάρι.

Κι' βγαίν' οι λίκους, πού μερά

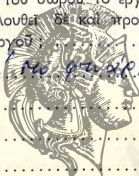
των τρώει του γουμαρι.

Λέγε!.. βακαρδι μ', } Δη. έσθεο-
πάει του γουμαρι μ'. } χωρίτο περί-
} εόκειν, οίσι
} θά κνέχ' έβα-
} νεν, έπ' ήρω,
} το βαγμα.

ΕΛΛΙΑΣ
ΑΔΙΑΣΚΑΛΟΣ
ΜΑΡΟΥΛΑ ΕΛΛΙΤΟΝΟΣ

..... και ποια η μορφη του. Μήπως έμπηγνύεται
κατόπιν εις την κορυφήν του σωρού τὸ εργαλείον τοῦ λιχνίσματος
(θρινάκι, φτυάρι), έπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ άσπασμός
τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.)
εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος άμέσως
εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια.
Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο
ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ
δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

Παραϊότερον (γύρε ὁ θεῖος καὶ γυνὴ ἡ
αἰμορροϊκὴ πόνειτον ἀνέχεται διὰ τῆς δεξι-
αἰμορροϊκῆς μικρομυαίας), διατὰ πικρὸν
πικρὸν ἀνέχεται τὸν ἢ ἴσον διαφέρουσιν. Πί-
ρὶ τοῦ ποσὸς αἱματὸς τοῦ ποσὸς τοῦ γυνήματος,
κατὰ τὸν δεξιματισμὸς τοῦ καρπὸς ἐξ αἵματος
τραγηδουσαν τὸ μακρύνει, τὸ μέγεθος τοῦ δ 2
ποσὸς ἴσον διαφέρει τοῦ ἢ δι. 32 πρᾶσι-
δεμίου ἀποπιδέχεται:

Ἄφρον' ἢ Γιάννης τὸν κριφιά

μὴ πᾶν τοῦ γιθαίρι.

Φυαίνει ἀγέρ' ἀπὸ καρ' διὰ (καρδιάν)

μὴ γόν' ἀπὸ πιζάρι (πίξος ὁ ἀδάμ).

Πεντὶ δαμάρι ἐξ ὧν

τα' πῖντ' ἀράρι ἀράρι.

Κι' ἀπὸ ἴσιν μὴ ἀπὸ σπινέ

τρεῖς ἀγλαίε τῆς μερ

Κι' δεῖται μὴ ἀγλαίε

τρεῖς πινάμα εὐάρι.

ἕνα χρουτοῦ, τὸ δουεῖ

τ' ἄλλου τοῦ πᾶ' οὐ μῆρος.

Τοῦ τρίτου, πού τ' ἀπόμειναι

τοῦ πᾶ' οὐ παζάρι.

Κι' βγαίν' οἱ λίκους, πού μερ

τὸν τρεῖς τοῦ γουμαρι.

Λέγε!.. βακαρδὺ μ',

πᾶ' τοῦ γουμαρδὺ μ'.

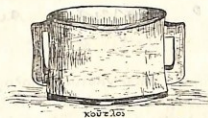
Ἥλίας

Φάνης

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ
ΜΑΘΗΤΗΣ

Δηλ. ἔστω-
χωρεῖτο περι-
εῖθεν, οἷον
θὰ κνέχ' ἔμ-
νεν, ἐπ' ὧμα,
τὸ βαῖμα.

8-3 37 38 39 40

- 2) Ποια άλλα βάρη κατεβάλλοντο εις είδος εις τὸ ἁλώνι ;
 α) τὸ παπαδιάτικο, *βανάκι*
 β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *ἀγροφυλακία*
 γ) τὸ γυφτιάτικο, *γύφτι*
 δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ. *ἁλωνία*
 Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημοτριακῶν (ὄνομα χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

- 29 —

ΚΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΎΠΑΙΘΡΟΝ ; ... ΠΑΝ... Ε... ΤΩ... ΔΙΑΚΡΙΒΑΝ...

... Ε... ΑΚΥΡΩΝ... ΑΝΕΙΝΑΝ... Ε... ΔΙΑ... ΤΑΝ...

... ΠΑΡΑΔΕΙΧΝ... ΤΗ... ΤΟΝ... Ε... Ο... Ε... Ε... Ε...

- 5) Πώς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

... ΠΑΝ... Ε... Ε... Ε... Ε... Ε...

... Ε... Ε... Ε... Ε... Ε... Ε...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ; ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΘΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... ΤΩ... Ε... Ε... Ε... Ε... Ε...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ...

... ΤΩ... Ε... Ε... Ε... Ε... Ε...

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοὶ ἀνέπνουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;.....

Παιδιὰ, ἡλικίᾳ μὲχρι 15-16 εἰκοσ

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος;.....

Τὰ παιδιὰ πηδῶν. ἔλθουν, μαζὰ δέματα, ἀπὸ τῶν οἰκίᾳ, ἀδελφεῖς.

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Φέρον μετ' ἑαυτῶν συνίδω, μίαν βέργαν, μίαν
μικρὴν 2-3 μ., καὶ κρατεῖν, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἐν
ἀκρῶν καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦτον. Φέρον τὰ ξύλα μετ'
ἀνὰ τὴν φωνὴν καὶ ἀδόντες "κολλάει κολλάει"

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐχὴ, ᾠσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Ποῖον μερικὸν καὶ εὐχὴ,
ἐπὶ τῇ δια' καὶ εὐχόμενον τῇ ἀξί-
αν, καὶ ἀνδρείω δύνανται.

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

[Ἡλίας Φάινος]

Διδάσκων

Ἡ εὐλογία αὐτοῦ γένητο ἀπὸ τῆς ἡμ
μῆχει τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 1970

Ερωτηματολογίου σελίς 32, παρ. 5

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Χειροτονίης (23 Δεκεμβρίου), ἀπὸ ἀγνιζωδῶν τὰ γραπτά ξύλα (ἴδε' βελ. 31, παρ. 3), καὶ ἀνάφη ἡ φωτιά, ἣν φρονιζοῦται μίχει πρῶτα, διὰ τὰ εἶδη ἡ Παναγία καὶ τὰ ἱερά-νυ τῶν Χειροτόλῃ, ἐξ ἀνανόιστα διαστήματα καὶ ἐν χορῷ ἄδον τὸ αὐτῶν:

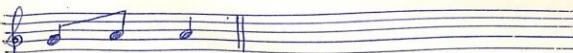

Κό - λη - ντρα	κου - λή - ντρι - νκ
Σουρ - βα - λιά -	Βα - εἰ - λυ - νκ
Χριστῷ - χι - ννί -	τι - εἰ - μη - εκ
γιννί - τι κι -	βα - εἰ - τι - τι
Ζαῖν - εα - νῶν -	μη - γαί - νει
Τὰ - δι - μέ -	νικ - εἰ - τουν
εκαί - τουν κι -	φρα γαί - τουν
Τὰ εἰ - δη - εα -	θα γκαί - νουν .

Κατὰ δὲ τὴν παραμονὴν τῆς Ἀποκριᾶς, ἐξ τῆς φωτιᾶς ἄδον, ὡς καὶ τὸ παλὺ, τὰ καὶ εἰς τὴν καταρχήν (ἀκαταρχήως) εὐλλαβιζόμενα καὶ, ἐκ τῆς μέλῃς, το-νιζόμενα εὐθυμίαν ἐκτείνον, ἐκ τῆς χειροτονίης καὶ τῶν ἱερῶν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν αὐτῶν ἀποκριᾶν:

Πωρῶ - νά	μπεί μπεί μπεί	Πωρῶ - νά - θαν
τίς μι -	γαί - λης	κα - λου - γέροι κι
Ζε' Ἀρ - χι - διαί	μπεί μπεί μπεί	Ζε' Ἀρ - χι - διαί - κού

τίς φου - τίς,
Ἄ - που - κρεῖ,
κα - λου - γέρι
τὴν αὐ - λή κ.τ.λ.

Ἐπειρον: Πῶς εὐαγγελίζονται τοὶ πιπίει, κακοὶ καὶ κακοὶ,
Μὴ τοῦ γόνάτου τοῦ τρέβαν καὶ τοῦ χέρι τοῦ εὐαγγελίζαν.

Ἰλίας Φάκας κ.τ.λ.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ
ΜΑΘΟΥΛΑ ΕΛΛΙΣΙΟΝΙ